

Pravda i nepravda

Autor: Barry van Driel

Tema

Stjecanje uvida u problematiku pravde i nepravde.

Kontekst

Ljudi vrlo često olako shvaćaju pojmove pravde i nepravde iako nemaju posve jasnu predodžbu o njihovu stvarnome značenju niti su u suglasju oko njihovih definicija. Premda niti u zakonima ne postoje dogovorene definicije pravde i nepravde, ta se dva pojma redovito upotrebljavaju tijekom pravnih rasprava. Osim toga, ovi pojmovi često imaju konotacije koje dovode do emocionalnih odgovora i reakcija.

Sljedeća aktivnost nudi način za uključivanje u raspravu o navedenim pojmovima pravde i nepravde.

Ciljevi

- podizanje svijesti o različitim poimanjima pojmova pravde i nepravde
- razvijanje kritičkoga mišljenja o pojmovima pravde i nepravde
- promicanje multiperspektivnosti
- poticanje rasprave o pojmovima čiji kritički aspekti uključuju pitanja progona, pravednosti, kažnjavanja, opresije i ljudskih prava
- uvid u povijesna događanja.

Metodologija

- rad u malim skupinama i prezentacije
- *brainstorming* (oluja ideja)

Ishodi učenja

- Učenici mogu navesti različite načine poimanja pojmova pravde i nepravde.
- Učenici se uspješnije služe tehnikama poput *brainstorminga* (oluja ideja) ili *mind-mappinga* (kreiranja umnih mapa) te vještinama slušanja i raspravljanja.

Materijal i potrebna oprema

Flipchart ploča, papir i markeri.

Svaka podskupina trebat će četiri papira za *flipchart* ploču (ili dva ako svaki prepolove).

Trajanje: 2 x 45 minuta

Tijek nastavnoga sata

PRVI DIO : 45 minuta

Uvod i vježba: 10 minuta

Nastavnik/ca ukratko objašnjava što se očekuje od učenika te ih dijeli u skupine od četiri do šest članova. Svaka skupina samostalno odabire voditelja ili joj je dodijeljen. Isto tako, skupina samostalno odabire tko će napisati odgovore na *flipchart* papire te tko će prezentirati rad skupine većoj skupini. Navedene bi uloge najbolje bilo dodijeliti trima različitim članovima.

Rad u malim podskupinama: 45 minuta

Nakon zauzimanja mjesta i podjele uloga, nastavnik daje sljedeće upute:

*Napišite, molim vas, četiri riječi na sredinu flipchart papira te ih zaokružite (poput umne mape):
na prvom papiru napišite riječ „PRAVDA“;
na drugom papiru riječ „NEPRAVDA“;
na trećem papiru riječ „NEPRAVDA U POVIJESTI“;
na četvrtom „PRAVDA U POVIJESTI“.*

Po završetku:

Sada, služeći se metodom brainstorminga (oluje ideja), napišite što više pojmova koji, prema vašem mišljenju, čine definiciju „PRAVDE“.

Ne postoji točan ili netočan odgovor za ovaj zadatak. Važno je prikupiti što je više moguće ideja. Nema potrebe za raspravom u ovome trenutku. Trajanje zadatka je 5 minuta.

SLIJEDE SLIČNE UPUTE ZA „NEPRAVDU“. Učenici ponovo imaju na raspolaganju 5 minuta, osim ako ne završe ranije.

Sljedeći je zadatak zapisati što više primjera nepravde iz povijesti koji vam padnu na pamet.

Usredotočite se na primjere iz stvarnoga života. Trajanje zadatka je 10 minuta.

Na kraju, molim vas, zapišite što više primjera pravde za koje mislite da su uslijedili nakon velikih povijesnih nepravdi. Usredotočite se na primjere iz stvarnoga života. Trajanje zadatka je 10 minuta.

Završni dio:

Nastavnik koristi preostalo vrijeme za razgovor o provedenoj aktivnosti te pripremu učenika za 2.dio aktivnosti.

DRUGI DIO: 45 minuta

Uvod i razmjestaj učenika: 5 minuta

Učenici dobivaju kratki sažetak prethodne aktivnosti, kao i informaciju o tome što se od njih očekuje. *Flipchart* listovi papira izloženi su (npr. na zidu) kako bi ih svi učenici mogli vidjeti.

Povratak u male skupine i posljednja provjera uradaka: 10 minuta

Učenici se vraćaju u male skupine i još jednom provjeravaju svoje listove papira. Ako žele, još uvijek mogu dodati jedan ili više primjera, osobito ako se radi o posljednjem listu papira (primjer događaja u kojima je nastupila pravda).

Prezentacije: 20 minuta

Svaka skupina predstavlja što je napisala na papirima, u trajanju 3-4 minute, s posebnim naglaskom na posljednji list papira (primjeri događaja u kojima je, prema njihovom mišljenju, pravda zamijenila nepravdu). Učenike se potiče na analiziranje situacija u kojima je dolazilo do neslaganja unutar skupina.

Nastavnik/ca dozvoljava ostalim učenicima kratki set pitanja čija je svrha pojašnjenje nejasnoća nakon svake prezentacije.

Usporedi i suprotstavi: 10 minuta

Nastavnik/ca zadnjih 10 minuta ukazuje na sličnosti i različitosti među skupinama. Dodatna pitanja na koja se može usredotočiti jesu, primjerice: „Predstavlja li pravda za jedne nepravdu prema drugima?“, „Na koji biste način mjerili pravdu?“, „Tko treba odlučiti kako postupati s činom nepravde?“, „Koji je „najpravedniji“ način za postupanje s nepravdom?“, „Kako se socijalna nepravda/pravda može povezati s kaznenim pravosuđem?“

Na kraju nastavnik/ca usustavljuje rezultate aktivnosti.

Dodatne informacije

Iako se u nekim rječnicima mogu pronaći definicije pravde i nepravde, kada se radi o području prava – to i nije slučaj. Ondje i dalje postoji moralna i zakonska dvosmislenost vezana uz ta dva pojma.

Sljedeća mrežna stranica može biti poučna jer prikazuje kako je, bez definiranja samih pojmova pravde i nepravde, problematika pravde, nepravde i kriminala kodificirana u međunarodnome pravu.

<http://www.un.org/en/sections/issues-depth/international-law-and-justice/>

Korisna rasprava u učionici (ako procijenite da su učenici za to spremni) može se baviti i načinom na koji škole rješavaju prijestupe. To, pak, može dovesti do razgovora o međusobno suprotstavljenim pravdama – retribuciji i restituciji (u školama ili u zajednici, na primjer). Vidi npr.:

<https://www.edutopia.org/blog/restorative-justice-tips-for-schools-fania-davis>

Ideje za domaću zadaću

Učenici bi trebali, osobito nakon prvog nastavnog sata, samostalno istražiti (putem interneta) nekoliko navedenih primjera pravde. Trebali bi se usredotočiti na načine koji su upotrebljeni za ispravljanje nepravde (npr. sud, oduzimanje zemljišta, ukidanje ili davanje određenih prava, kažnjavanje, opraštanje, osnivanje povjerenstva za istinu itd.) te kako su različite strane u sukobu/nepravdi doživjele način na koji je sukob/nepravda riješena (ili nije).

Ideje za prilagodbu

Iako se ova vježba bavi prošlošću, dodatna dimenzija može uključivati i proširivanje cilja same vježbe na pravdu/nepravdu u kontekstu današnjega društva, kako na lokalnoj (čak i školskoj), tako i na nacionalnoj, ali i međunarodnoj razini.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sadržaj ovih materijala ne odražava službeno mišljenje Europske unije.
Za informacije i stavove izražene u ovim materijalima odgovoran je isključivo autor.